

NAŠA MOČ

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravnništvo
Kopitarjeva
ulica št. 6.

Naročnina znaša:
celoletna . . . 4.—
pololetna . . . 2.—
četrletna . . . 1.—
Posamezna št. . . 0.10

Št. 52.

V Ljubljani, dne 25. novembra 1910.

Leto V.

Ljubljana, 20. novembra 1910.

Danes je zborovala v beli Ljubljani konferenca delegatov kršč.-socialn. delavskih organizacij na Kranjskem. Zborovanje je vodil poslanec dr. Krek.

Zelo važne so take konference za delavstvo. Na njih se napravi enoten načrt dela, pa tudi različne kršč. soc. delavske organizacije se po svojih zastopnikih spoznavajo in spopolnujejo.

Časi, v katerih živimo niso taki, kakor so bili za delavstvo pred desetletji. Vzorne delavske organizacije skrbne v življenju, da se javno mnenje obrne v korist delavstvu, da postavodajni zbori upoštevajo delavske glasove in jih uvažujejo. Kdo je pred desetletji upošteval glas delavstva? Niti javno mnenje, niti postavodaja. Delavstvo pa si je pridobilo po svojih organizacijah javno mnenje; delavski glas po delavskih pravicah si je priboril splošno in enako volivno pravico v državnem zboru. Med Slovenci ima kršč. soc. delavstvo prvo in glavno zaslugo, da je pošteno slovensko ljudstvo z veseljem sprejelo splošno in enako volivno pravico za državni zbor. Glas slov. kršč. soc. delavstva so poslušali tudi zastopniki kmečkega slovenskega ljudstva in storili kolikor se je dalo po državnih osnovnih postavah, da se je posplošila volivna pravica tudi za deželni zbor kranjski in na občine, kakor tudi za stolno mesto Ljubljano. Veliko zaslugo ima tudi slov. kršč. soc. delavstvo, da je bil državni zbornici predložen načrt zakona za starostno zavarovanje, od katerega bo imelo ubožno delavsko ljudstvo dobiček in ki se sedaj obravnava v zavarovalnem odseku državnega zbora.

Ako slovensko kršč. soc. delavstvo svoje delo in svoje uspehe zadnjih dvajset let pregleda, mora priznati, da je precej doseglo. To mu pa mora dati novega poguma do dela, da s svojim smotrnim in pametnim delom popravi to, kar je do zdaj doseženo, a še ni popolno in da doseže novih uspehov za delavstvo.

Zadružno delo med delavstvom se mora urediti na način, ki bo delavstvu edino v pravo korist. Zadružništvo pa ni igrača, ampak težka odgovornost čaka tiste, ki prevzamejo vodstvo zadrug. Zato pa je treba pred-

vsem delavcem-voditeljem zadružnega znanja in previdnosti. Neobhodno potrebno je, da bodo zadružni odbori in voditelji teh odborov dobro izvežbani v knjigovodstvu in poznavanju blaga. Treba je, da dobro poznajo ceno na svetovnem trgu. Ozirati in družiti se morajo tudi s kmečkimi gospodarskimi zadrugami in drugimi produktivnimi zadrugami, kjer lahko doma dosežejo ugodnejše blagovne cene kot pa v tujini. Prvi in glavni pogoj delavstva za odpravo draginje so konsumne zadruge, a zadruge morajo biti v rokah delavcev-veščakov.

Stanovanja so danes najbolj pereče vprašanje delavstva. Saj je znano, da mora delavec, posebno če ima večjo družino plačati dandanes skoro tretjino svojega zaslužka za stanovanje. Cenih in zdravih delavskih stanovanj danes ni ali pa le prav malo. In vendar je delavčevo in njegove družine zdravje zelo odvisno od prebivališča. Čemu imamo tako boleho delavsko mladino, čemu imamo žene delavcev in delavce same danes tako bledih lic. Gotovo je, da trudapolno, mučno in nezdravo delo zelo upliva na nezdravo barvo lic in slabot telesa, gotovo pa je, da so slaba in nezdrava stanovanja prva in glavna kraljica žen in otrok. Tudi tu mora delavstvo povzdigniti svoj glas in zahtevati od vseh javnih korporacij in postavodaj, da podpirajo delavske stavbne zadruge s kreditom, pa tudi s takimi postavami, ki omogočujejo uspešno delo teh zadrug.

Zelo, zelo trpi delavstvo tudi na šolskem polju. Delavski otroci, katere pošiljajo delavski stariši z velikimi težavami in stroški v šolo, se pač naučijo v šolah nekoliko pisati, brati in računati, ne dobe pa niti najmanjše strokovne izobrazbe in tudi prav nič pojma o življenju. Koliko koristi bi bilo za delavskega otroka, ako bi dobil fant v šoli več pojma o strokah, ki so v dotičnih krajih, posebno v risanju, knjigovodstvu, gospodarstvu, rudarstvu in rastlinstvu; in koliko boljših gospodinj bi imelo delavstvo, ako bi se deklice učile v šoli več ročnih del, risanja, knjigovodstva, pa tudi praktičnega gospodinjstva. Predelati bi se morale v tem oziru ponavljalne in šole za vajence. Treba bi bilo vajence in pa tudi mladoletne delavce seznaniti z obrtnim redom, zavarovalno postavo in stroko. Šolski zakon, ki je zdaj

v veljavi in proti kateremu se ustavljajo sedaj tudi kmetje, ni primeren za sedanji čas in zato potrebuje korenite izpremembe. Z dobro voljo se lahko šolski zakon tako izpremeni, da bodo otroci dobili vse to, kar dobe zdaj v šolah, zraven pa še mnogo praktičnega in koristnega za življenje. Zato mora delavstvo odločno zahtevati to izpremembo.

To delo čaka zdaj delavstvo in naše kršč. soc. delavstvo mora biti zelo oprezno, da se mu ne zgodi krivica. Da se pa temu odpomore, treba je, da je delavstvo predvsem združeno v strokovnih organizacijah in že obstoječih delavskih društvih. Strokovna delavska društva in njihovo glasilo so podlaga, na kateri delavstvo lahko stavi te zahteve in jih tudi uresniči. Iz strokovnih društev, ako se pravilno razvijajo in delujejo, si delavstvo ustanovi lahko konsume in stavbne zadruge, kakor tudi produktivne zadruge.

Od javnih oblasti pa mora delavstvo tudi zahtevati, da mu gredo na zadružnem polju na roko. Zadružno delo bo rešilo delavca, ne pa upitje: draginja. Ne kaže tudi nedelavnih stanov z besedami, shodi in časopisjem razburjati in razdvajati; treba se je s smotrnim delom po zadružništvu na gospodarskem polju osamosvojiti. Draginja je danes za vse, ki delajo z roko, velika in jo vsi trpimo. Zato pa ne pomagaj nič zdihovalje, ampak združitev v svrhu aprovizacije živil in zidanja delavskih stanovanj.

Delavstvo pa se mora tudi politično združevati, saj je največkrat političen položaj v državi ali deželi kriv, da delavstvo ne doseže svojih pravic. Zaspanost med delavstvom v tem oziru mora izginiti. Dobili smo delavci res že veliko pravic pri volitvi v razne zastope. Toda te pravice moramo izvrševati z gorečnostjo in zaupanjem do stranke, ki ji pripadamo. Večkrat se slišijo od delavcev, ki veljajo kaj med delavstvom besede: kaj bom hodil na volišče, meni je vseeno, ko pa se napravijo kake postave, ki mu niso všeč, pa godrnja in zabavlja. Prav ti je. Ker si prespal ali zanemaril svojo pravico, ko si izbiral zastopnike, pa trpi. Ali ni morda vsem dobro znan star slovenski pregovor: Lenega čaka strgan rokav, palca beraška pa prazen bokal. Ako pa je delavstvo pri izvrševanju svojih političnih pravic in pri zasledovanju dela političnih

Carska zločinstva.

(Dalje.)

»Vi, kristjani, ste trdovratni v svoji veri. Kaj vam je prinesla vaša vera? Dal sem vas zatirati, križati, sežigati, kakor mi je bilo drago: ali me zato kaznuje vaš Bog? Glejte, kličem ga na boj; oskrunjam, kar se vam dozdeva sveto v njegovem imenu, in on je nima strele, da bi me treščil. Ravnotako me drugi Bog, Krist, ne strahuje ter vas ne more varovati pred mojim srdom.«

Nekako smehljaje zaigra Aleksandru na resnem obrazu. »Čuj me, cesar! Ako govorim s teboj, govorim s časom, v katerem živimo. Ako govorim s teboj, govorim z razuzdanim in pregrešnim časom, kjer ne velja nič zvestoba, ne vera, kjer se zasmehuje in zatira, kar je plemenito, častljivo in vzvišeno. V tebi, cesar, je izražen čas: ti si mu načelnik. Vprašaj, zakaj Te naš Bog, zakaj Te Krist, njegov rojeni Sin, ne strahuje zavoljo Tvojih del? Ker je ravno Tebe odbral v orožje proti nam. Ali mar ne misliš,

da mu ni lahkota, oslabiti Tvoje roko? Meniš li, da ne more govoriti s Teboj z jezikom svojega groma ako vse drugo hlapčevsko molči pred Tvojimi nogami, ako imaš celo svoje bogove v pokorščini svojemu prestolu? — Ravno Neron se je moral naroditi za krščanstvo, da se množi s preganjanjem! Lahko sicer umoriš naše meso in kosti, zapiraš naše poglavarje v drzno posmehovanje Tvojim služabnikom; pa pomisli Neron: naših misli ne moreš zamoriti, niti v ječo vreči misel krščansko, za katero hočemo živeti in umreti. In ta misel bo zrastle velika in mogočna; kajti ta misel je vera, je ljubezen, je upanje; objela bo vsako občutljivo srce, vkoreninila se v vsaki duši in premagala bo tudi — Tebe, Neron, ki si domišljuješ, da si bog! In ako bo čez tisoč let Tvoje ime pozabljeno in gnilo Tvoje truplo — potem, Neron, si daj prorokovati; potem bo največji oznanovalec krščanstva stoloval nekda na mestu, kjer danes preganjaš malo, trepetajočo občino v svoji togoti in narodi bodo poslušali njegov glas in se uklonili pod njegovim blagoslovom.«

Neron se posili posmeje ter se obrne v stran.

»Ti si prisma; ali te tako mika postati mučenik, da Neronu pripoveduješ take reči?«

»Povedal Ti bom še več«, povzame besedo neprestrašeni Aleskandros; vidno gane pa posluša Spor njegove besede. »Da, mučenik postati je upanje, ki me vnema. Blagor jim, ki umro za vero! je govoril naš Gospod in Učenik in kakor mislim jaz, tako mislimo vsi kristjani, ki trepetamo pred Tvojim srdom, kakor vrba pri silnem viharju. Bolečina, Neron, je naše veselje; po skušnji gremo v izveličanje; trpljenje poveličuje našo vero! Ali ni trpel Jezus Krist, in bi mi ne trpeli?«

Neron zatepta z nogo ob tla. »Skoro sem ti nevošljiv za tvojo žrtvovalnost! Vi veste, zakaj trpite, zakaj živite; vi imate cilj, kojemu posvečujete svoje siromašno življenje. Jaz pa — jaz, Neron! Zakaj živim? Kaj mene veseli? Kaj mi ponuja sedanost, in kaj —, pristavi tiho — »prihodnost?«

(Dalje prih.)

zborov leno, kaj se mu mora zgoditi drugega, kakor da dobi palco beraško in prazen bokal. Zato pa je treba delavstvu politične zavesti, treba mu politične razumnosti, da zna ločiti dobro od slabega in če le mogoče slabo odvrniti. Delavstvu pa je treba tudi zaupanja v svojo stranko in svoje časopisje. Ni mogoče čez noč preobrniti sveta in tako tudi ni moč kaki stranki, da bi čez noč vse preuredila in naredila ter popravila, kar danes še ni popolno.

In v katero stranko naj gre slovensko krščansko delavstvo? V nobeno drugo ne more, kot v slov. kršč. soc. delavsko stranko, ki mu je najbližja, ki ga ne slepi, ki je poštena in dosledna. Njeno glasilo je »Naša Moč«. Delavstvo, združi se v močne politične organizacije. Zavedaj se svoje moči in gotovo dosežeš, ako boš močno in edino tudi na političnem polju velikih uspehov.

Tobačno delavstvo.

»Tovarniška delavka!«

Ker si je neka »odlična« rudeča družba raznih gospodičev in dam v moji prisotnosti dovolila skrajno surove in žaljive besede o »cigararčah«, si dovoljujem tej zakrnjeni, iz proletariata izišli »inteligenci« napisati par stavkov, katere blagovolite pri prihodnjem Vašem »izobraževalnem večeru« v Šiški prav resno pretresavati, morda pridete potem do spoznanja, da so naše katoliške delavke tudi ljudstvo, visoko stoječe nad Vašim duševnim obzorjem, in da so ravno katoliške delavke tobačne tovarne lahko ponosne na svoj stan in svojo krepko organizacijo.

»Fabrčanka!« — Kako prezirjivo izreče to besedo meščanska hčerka, kateri gotovo ni lastna zasluga postavila na njeno stran dobro situiranega papana in skrbno mama, katera oba z veliko skrbjo odstranjujeta sleherno senco skrbi in bolesti od svojega razvajenega ljubljénčka.

»Samo fabrčanka!« — se sliši večkrat iz ust »gospodične« obiskujoče višje deklinško šolo. Tudi ta, ponosna na svojo »učnost«, prezirljivo pogleduje od vrha dol svojo nekdanjo tovarišico ter si komaj vredno zdi ji odzdraviti, akoravno je to le v priprosti delavski obleki napravljeno dekle, sedelo v ljudski šoli z njo v eni klopi skozi par let in na pridnosti in zmožnosti, daleč prekašalo protežirano in toplo priporočeno gosposko hčerko!

»Ah, to je pa navadna delavka!« — pravi visokonosa svetska dama ter po tihem premirja prepad med seboj in delavko, katere življenjski obstoj je odvisen zgolj od pridnosti lastnih rok. Take dame pa na zunaj kaj rade pokažejo svojo »človekoljubnost«, osobito z besedami, posebno pa se rade potiskajo v ospredje semintja pri kaki dobrodelni prireditvi, kjer hočejo potem imeti vedno prvo besedo — a v srcu so ravno te visokorodne dame tako mrzle, brez čuta ljubezni do bližnjega, osobito delavstva ter stoje v zavesti svojega rodu in dostojanstva velikokrat brez pojmovanja socialne bede pred svetom.

Kedo in kaka pa je pravzaprav katoliška tovarniška delavka, in kaki so člani te od »inteligence« tako zavidane in prezirane mase žuljavih rok?

Torej slavna, vse prezirajoča gospoda, poglej tudi nekoliko bližje v življenje te, od dela kruhoborbe potrta bitja.

Od ranega jutra, do poznega večera stoji tovarniška delavka v ropotu vrtečih se strojev ali sedi pri svojem napornem delu in polni slaba pljuča z raznim strupenim prahom. Kako neznosno ji postane večkrat to delo; njeno oslajeno telo, blede in upadla lica kličejo po svežem zraku, tečni hrani, človeškem stanovanju ter malem odmoru v prosti božji naravi! — Toda ne! Doma že težko pričakuje bolna mati, nedolžne sestrice in bratci, njenih krvavo prisluženih kronic. Krščanska zavest, ljubezen do svojcev ji utrjuje do skrajnosti izmučene ude, — ona zdrži; kajti sebi in drugim je treba — kruha! Težka je njena usoda, a vendar se čuti srečno in zadovoljno v zavesti, da je poštena krščanska delavka, četudi — proletarska hči!

Lepa šolska doba je minula. Za delavsko hčerko pa so v tem trenutku minila tudi brezskrbna leta mladosti. Šolska vrata so se zaprla za njo in treba je misliti na lastni kruh. Za revno delavsko hčerko ni višje deklinške šole, in vendar dobila je spričevalo

z — odliko. Delo, kruh, to je sedaj njeno geslo, starši, bratci in sestrice se že vesele nove podpore. Torej njen cilj je: veliko poslopje tam v Kolodvorski ulici ali ob Tržaški cesti — tovarna!

Velika in težka žrtev se doprinese, brezskrbna bodočnost žrtvuje, in to vse napravi krščanski čut — dolžnosti! Ali ni to veliko večje vrednosti pred Bogom, kakor vsa modrost nekaterih lahkoživečih ljudi.

Ti nekdanja visokonosa šolska tovarišica: »Ali še poznaš, tisto revno, tiho in bledolično deklico, katera je imela vkljub raznim skušnjavam moč, si vzdržati krepost srca in v neutrudnem delu postala tolažba in podpora svojim, od dobrot tovarniške službe onemoglim dragim! Tudi ta je samo — »tovarniška delavka!«

In končno še eno sliko, katero sem pred kratkim opazoval.

Prišla je sobota, dan plačila. Z veseljem in radostjo v očeh je prinesla delavska hčerka domov potrebno iz prodajalne ter izročila, izvzemši ene kronice vse v roke svojega očeta, ki že skoro leto dni čuva dom radi protina. Kaj je nameravala s kronco. Hotela se je pridružiti tovaršicam-delavkam ki bi napravile drugo jutro mal žlet na Šmarno goro. Toda prišlo je drugače. — Na sosednjih vratih si lahko čul bolesto ihtenje žene in drobni otročji glaski so prosili mamo kruha. Zopet ga ni domu očeta-reditelja, v neki krčmi popiva in plačuje v svoji vinjenosti za druge, doma pa žena in sedem otročičkov čaka kruha ter prezebuje v nezakurjeni sobici. Kaj stori ta katoliška delavka? Hitro je izpremenila prihranjeno kronico v mleko in kruh, in vsa srečna použije uboga pijančeva družina podarjeno ji večerjo. S kakim veseljem so malčki, vsi prezebljeni in lačni zajemali toplo mleko in v njem nadrobljeni kruh, a solza hvaležnosti se je lesketal v očeh uboge matere.

Seveda sedaj ni bilo z izletom nič. Veselje izleta se je poklonilo v pomoč bližnjemu. A gotovo je imelo dekle sladko zavest v srcu, da je storila delo krščanskega bratroljubja.

A poglejte Vi, »rdeči« gospodje in gospodične, katerim sem to kratko, a resnično idilo že itak povedal ter ste brili norce ob njej: Kedo je bila ta usmiljena duša, kedo ta junakinja samozatajevanja? Tudi to je bila le katoliška — »Fabrčanka!« — Capito! Brez zamere! — L. Puhar, proletarc.

Nove smodke. C. kr. tobačna režija namerava baje uvesti šest vrst novih smodk in sicer bodo prve tri vrste Havana. Prodajale se bodo: »Ideales« 100 komadov 90 K; »Victorias« 100 komadov 60 K; »Entreactos« 100 komadov 45 K. Ostale tri vrste se bodo nazivale: »Imperatores« 100 komadov 65 K; »Aromaticos« 100 komadov 40 K in »Gracias« 100 komadov 30 K.

Proračun za leto 1911 glede na postavko tobak izkažuje, da je narastla potreba za 7.440.300 K, ali pravzaprav na 8.990.300 K, ker izdado za nove stavbe 1.550.000 K. Višjo potreščino upravičuje tobačna uprava, ker mora glede na večjo uporabo tobaka tudi več izdati in ker so večji izdatki delavstvu na dobro. Finančna uprava upa, da ji prinese l. 1911 tobak 28.000.000 K več kakor letos in sicer se bo prodalo za 27.000.000 K več doma, 1 milijon več pa v inozemstvu. Erar upa, da pridobi po nameravanem zvišanju cen tobačnih izdelkov 10.000.000 K. 1.000.000 kron več dobi tobačna režija, ker se proda več tobačnih izdelkov v inozemstvu. Izdatki za leto 1911 so sledeče proračunani: administracijski stroški: 5.348.000 K, (leta 1910: 5.182.100 K); nakup tobaka in tobačnih izdelkov v inozemstvu: 40.000.000 K, (leta 1910: 35.500.000 K); nakup domačega tobaka in vtihotapljen tobak: 22.203.000 K, (leta 1910: 20.753.000 K); fabrikacijski (izdelovalni stroški 43.222.000 K, (l. 1910: 20.753.000 K); za nakup zemljišč in manjše stavbe: 150.000 kron. Stroški za razstave: 10.000 K, (l. 1910: 10.000 K); nove stavbe in nakup zemljišč: 1.550.000 K, (l. 1910: 1.400.000 K). Stroški prodaje: 3.334.800 K, (l. 1910: 3.125.400 K); povračila: 48.000 K. Skupni izdatki so proračunani s 114.315.800 K, lani pa s 106.875.500 K. Dohodki so pa sledeče proračunani: dohodki tobačne režije: 5.500.000 K, (l. 1910: 4.500.000 K); dohodki prodaje v inozemstvu z 294.648.100 K, (l. 1910: 267.647.000 K).

Opozarjamo na shode »Slovenskega katoliškega delavskega društva«, ki so vsako nedeljo ob deseti uri dopoldne v S. K. S. Z.

Ljubljansko krščansko socialno delavstvo.

Na shodu »Slovenskega kat. delavskega društva« v S. K. S. Z. govori v nedeljo dr. Dermastija. Opozarjamo, da se prične zborovanje točno ob deseti uri dopoldne.

Predavanje S. K. S. Z. Prihodnjo sredo ob pol osmi uri zvečer predava v dvorani »S. K. S. Z.« slovenski pisatelj župnik F. S. Finžgar, na kar posebno opozarjamo. V sredo prihitite vsi v dvorano S. K. S. Z.!

Skrb za delavska stanovanja pod županstvom Hribarja je bila na rotovžu res velika. Zvedeli smo, da je hotel svojedobno posestnik nekdanje »cukrarne« zidati tam blizu »Marijanišča« hišo, v kateri bi bila mala stanovanja. Toda magistrat mu tega pod vzor-županom Hribarjem ni dovolil. Je bilo pač preblizu mesta, kjer naj bi bilo prostora le za frakarijo. Hribar bo brez dvojbe kot načelnik »draginjskega odseka« »zagovarjal« tudi delavska stanovanja, za katera naj bi skrbeli drugi. Toda kot župan v Ljubljani ni v tem oziru nič storil. Dejstvo, da liberalna klika noče delavcev v Ljubljani, je pribito. Ko bodo občinske volitve, pa bodo lazili za delavci, se jim hlinili in po cigansko lagali, kakšni dobrotniki delavstva in ljudstva sploh da so liberalci. Toda delavstvo jih bo sodilo po njih delih.

Med brati in sestrami.

Jesenice. Soc. demokrati iščejo kazni. Govore kar ni resnica ter pišejo same laži. Na njih shodih je samo obrekovanje in natolcevanje. Po gostilnah upijejo kot žerjavi, da še sebe ne razumejo; v tovarni imajo vedne konference ter se pri vsaki skregajo, ker vsak hoče biti najbolj učen, so pa sami nevedneži. V »Napreju«, v katerem je far v začetku in na koncu, dobiš tudi jeseniške novice, ki so večina od naše duhovščine in Marijinih družb in sicer tako gnjusno pisane, da se mora rdečkar v svinjak zapreti, ko to bere. Napadajo tudi naša društva in njih odbornike. Z veliko reklamo: »Zopet eden«, se nekaj nalažejo, drugič pa morajo ti lažnjivci priobčevati, da ni resnica, ampak laž, kar so pisali. Ampak znajo se lagati, ko bi jim le kdo verjel. Še pri popravku se lažejo, ter hočejo oprati lažnjivega dopisnika. Mistificirani ste bili, pa le po Vašem dopisniku, ki je bil sam v škripcih. Pa brez pritiska? Vendar pa, so se vsaj enkrat zavedli, da res lažejo. Kajne, rdeči dopisnik?

Skrbe jih tudi naše občinske volitve. Posebno kako bodedo mi volili. Na vsa usta vam povemo, ne praskajte se tam, kjer vas ne srbí. Mi imamo program S. L. S. in po tem programu bodedo šli na volišče. Vi bote se pa varali in delali mednarodno komedijo. Le kar to poročajte vašemu »Napreju«, bo prav.

Da pa ne boste rekli, da vas napadamo, prašajte vaše rdeče voditelje po tovarni, ki snujejo program portugalskih framasonov. Ako ti spravijo skupaj stranko kapitalistov, rdečih framasonov, starih in mladih liberalcev ter savško gospodarsko stranko, ki se ustanovi pri vsakih volitvah za osem dni, potem pa zopet zgine, kot kafra. V ti stranki, vpijejo rdeči generali po oddelkih, bodo oni nosili »ta velki zvon«. Ko s portugalskim programom zmagamo, bomo šli v jeseniški farovž, ter vse pobili. Potem po Marijinih družbah, nato pa v tovarno, da posadimo po uradniških stolih naše generale. Po tem programu bomo šli v boj pri občinskih volitvah, popolno svobodno bodedo volili, svobodno zmagali, svobodno vladali ter vse tiste pobili, ki so nam nasprotni. Vse to se bode zgodilo, če se ne pripeti tak slučaj kot leta 1899., ko smo volili v peto skupino za državni zbor. Takrat je potegnil veter ter vzel listke rdečkarjem iz rok. Mi smo se pa smejali, ko je neslo Kopača v Možakljo.

Javornik. Če se v naši tovarni ne izpremene razmere, ne bo noben delavec šel več proč, vsakega bo preje poškovalo. Menda se v nobeni tovarni v Avstriji ne zgodi toliko nesreč, kot pri nas. Kmalu bomo sami kripelni. V kratkem času je bilo čez deset nesreč, med temi majo eni noge pomečkane, drugi prste na rokah ali noga, tretji so opečeni ali udarjeni, z velikimi ranami. Kje je vzrok? Nekaj vodja tovarne, nekaj mojstri, ker na višji ukaz delavce priganjajo. Zaradi forverca toliko nesreč! Kje je obrtni nadzornik? Vprašamo tiste, ki forverc kličejo, ali bodo oni živili kripelne?

Vaše zdravje

dosežete! Vaša slabost in bolečine izginejo. Vaše oči, živci, mišice, kite se ojačijo. Vaše spanje postane zdravo, Vaša dobra počutnost se zopet vrne, ako vporabljate pristni Feller-jev fluid s znamko „Elsafluid“. Dvanajstletna za poizkušnjo 5 kron franko. Izdeluje le lekarnar E. V. Feller v Stubici, Elsatrg 16 (Hrvatsko).

Sava. Najzanesljivejši pripomoček zoper draginjo mesa je iznašel nekdo, ki hodil prav pridno na lov ter ustreljeno divjačino deli zastonj med delavstvo. Ljudje so izpraševali, kaj je to? »Lisico je ustrelil gospod N.« Drugi se hitro oglašajo: »Pa je le poginolo dobil.« Ko je to prišlo med ljudi, smo zopet obupavali, da bi bilo meso kaj ceneje.

Idrija. Kakor če kdo terno zadene, tedaj se izpostavi navadno rdeče številke, tako je tudi pri nas, kadar črna naš poslanec Gangl svoj shod, tedaj po celem mestu že plakati naznanjajo, da se ima izvršiti nekaj izvanrednega. In res je bilo, ko je pred 14 dnevi imel poslanec Gangl svoj shod v Štravsovem salonu nekaj izvanrednega. Še se spominjamo, kako jo je Gangl potegnil z nekega shoda nekoč, ko so socialni demokrati zahtevali svoje predsedstvo, tako da so liberalci, ki so bili sklicali sami shod, zginjili z Ganglom vred kakor kafra. Na tem zadnjem shodu je pa bilo drugače, kajti izvoljena sta bila brez najmanjšega šuma v predsedstvo en sodrug in eden liberalec. Kdaj je bila tukaj kravja kupčija sklenjena, nam ni znano. Sedaj je pa nastopil poslanec Gangl in se je pritoževal, kako da vihtijo bič poslanci S. L. S., nato se pa jel tolažiti, češ, da bo kmalu prišel tisti čas ko jih bodo oni sami dobili še po grbi. Za delavca nima srca poslanci S. L. S., ja, še norce brijejo. Vidite, tako dela Slovenska Ljudska Stranka (sodrug Peternel pravi: sleparska stranka). Ja, prav imate, saj so že začetne črke tega naslova že take. (Nekdo drugi se oglašajo: tako delajo za nebesa.) Ja, ako pa bodo taki gor, potem se tudi jaz ne troštam nebes. Prav, tudi, da bo prišla dežela v konkurz tje meseca marca ali aprila. Nato kmalu konča. Tedaj, kar pač nismo pričakovali, so se mu sodrugi začeli odkrivati ter častitati, rekoč: sa ži kerle, gaspud, dobru sa pavidal, če so mu tudi roko kušnil, nam ni znano. Mi pa smo tega mnenja, da dokler bo še delavstvo šlo za takimi rdeče pobarvanimi kerleci, toliko časa bomo še tlačeni. Le pameten delavec rajši pristopi v naše strokovno društvo, ker je že na jasnem, da mu taki kerleci ne bodo nikdar pomagali do boljšega stanja.

Državnim cestarjem se sedaj po dolgem moledovanju zvišajo plače. Do sedaj so imeli cestarji 60 in 70 kron mesečne plače. Vnaprej se jim bodo zvišale za 10 odstotkov, in sicer osemkrat v teku 32 let. Torej vsako četrto leto. Tako da bode v 32-letni službi dobil cestar okoli 120 kron mesečno. Zboljšale pa se niso penzijske razmere, kar bi bilo zelo potrebno.

Prometna zveza.

Članom skupine Ljubljana. Prihodnji mesečni sestanek članov Prometne zveze, skupina Ljubljana, se vrši v soboto, dne 3. decembra, ob pol 8. uri zvečer v posebni sobi »Rokodelskega doma«, Komenskega ulice št. 12. Tovariši! Da smo zbrali za naše sestanke ta prostor, merodajni so bili mnogi razlogi. Ker nimamo lastnega lokala, moramo hvaležno pozdraviti, da nas bratsko društvo »Katoliških pomočnikov« tako gostoljubno sprejme pod svojo streho. Treba nam bo začeti z gostejšimi sestanki, s predavanji in z živahnim društvenim delom sploh in za to potrebujemo mirnejših prostorov, koder se nam ni treba bati, da nas opazujejo in nam prisluškujejo nasprotniki. Odbor je trdnega prepričanja, da se bodo vsi člani tej misli pridružili, tukaj se ne gre za osebna mnenja, ampak edino le za procvit naše speče organizacije. Za ta prihodnji sestanek je naprošen zopet odličen gospod govornik. Vsi člani skupine so torej prošeni, da se prav mnogoštevilno udeleže sestanka. Pokažimo, da imamo smisel za našo dobro stvar in ne nosimo imena le na papirju.

Shod krščansko-socialnih železničarjev v Bohinjski Bistrici, ki se je vršil v nedeljo, 20. t. m. v Markežovi restavraciji, je vseskozi zelo dobro izpadel. Železničarjev se je zbralo v kljub vsem oviram okoli 60. Prišli so tudi tovariši iz Goriške. Govorila sta poslanec Gostinčar in posl. Piber. Prvi je govoril o vzrokih in odpomočkih draginje ter o nekaterih železničarskih težnjah. Drugi pa je pojasnjeval pomen nove občinske volivne reforme. Sprejela se je resolucija, v kateri se zahteva ureditev službenih razmer in

plač, posebno čuvajev in prožnih delovodij po predorih. Razmere so v tem oziru res pod kritiko. Železniška uprava se tukaj kaže v luči brezobzirnosti in brezbriznosti za svoje uslužbence. Tu je nujno potreba odpomoči. Na shod bi bilo prišlo brez dvojbe še veliko več železničarskih ljudi, ako bi jih ne bili na Jesenicah komandirali na delo. Ali se je to zgodilo iz potrebe, ne vemo. Ljudje so bili mnenja, da se je najbrže zaradi shoda v Bohinjski Bistrici. Kadar imajo socialni demokrati kak zakotni shodek, se kaj enakega ne zgodi. Socialne demokrati pač poznajo kot velike goflačke, zraven pa ponižne kučke, ki skačejo brez sramu za »aportelni«, ki jim jih meče uradništvo. Opozarjamo, da zahtevamo za delavstvo pri železnici isto prostost, kakor jo imajo rdeči prijatelji in zastopniki kapitalistov — socialni demokrati.

Okno v svet.

Učenost najučenejšega socialnega demokrata. Socialni demokrati trde, da je najbolj učen tisti Kautsky, ki piše socialnodemokratske bukve in katerega gotovo smatrajo tudi naši socialni demokrati za najučenejšega človeka, kar jih zdaj obseva solnce in kar jih pije tinto in pa žre popir. Kautsky je med drugimi bukvami spisal tudi eno z naslovom »Der Ursprung des Christentums«. Knjiga je sicer zelo površna, mož se je naravnost osmešil s tem svojim delom. Celo socialnodemokratskim učenjakom se je zdela knjiga neumna. Socialni demokrat Maurenbrecher je namreč očital učenemu (?) Kautskemu, da zna svete zgodbe bolj kakor Kautsky vsak pob. Nadalje mu je tudi očital, da ne ve, kako da so se razvili tisti dogodki, katere pojasnuje. Zapisal je tudi, da Kautsky ne zna nič stare cerkvene zgodovine in da ima o gospodarski zgodovini le nekaj splošnih pojmov, katere zmaši skupaj v kolikor mogoče materialistično mešanico besedi. Zdaj je pa izdal Maurenbrecher sam neke bukve, v katerih se peča z vprašanjem, kako da je nastalo krščanstvo. Izdal je tudi zbirko zgodb sv. pisma, ne da bi jih izbral. Kautsky je dobil zdaj priliko, da se maščuje. Priliko je zelo dobro porabil. Prvega je izpustil na Maurenbrecherja sodruga Henrika Cunowa, ki je očital Maurenbrecherju, da o tem, kar Maurenbrecher piše, niti pojma nima. Ne pozna stanja, v katerem se zdaj nahaja veda glede na proučevanje cerkvene zgodovine; tudi ni proučil temeljito verskih nazorov posameznih semitičnih narodov. Manjka mu sploh smisla za zgodovino. Nato se je pa spravil Kautsky sam na svojega nekdanjega kritika. Med drugim piše: »Kar nam nudi Maurenbrecher, ni nič drugega, kakor roman, nov roman k velikim, ki so se o Jezusovem življenju fabricirali pred njim. Ampak najbolj zanimivo je, da imata oba, Kautsky in Maurenbrecher prav. Če piše Maurenbrecher romane, pa dela Kautsky silo dejstvom in dokazuje, da mu manjka tisti predpogoj, ki ga mora imeti vsak zgodovinar, da namreč spoštuje zgodovinska dejstva. Najlepše je pa, da hvalijo rdeči časopisi tako Kautskyjevo kakor tudi Maurenbrecherjevo delo kot krono vede. In verni sodrug kupi knjigo, da se nauči visoke vede v boju proti krščanstvu! Prisega na oba. Niti ne slutiti pa, da si oba nasprotujeta kakor ogenj in voda in da sta obe knjigi neznanstveni skrpucali.

Zakaj propada Portugalska? Zdaj, ko smo imeli revolucijo na Portugalskem, zopet svobodomiselstvo polni rdeče in liberalne časnikarske predale s sanjarijami o propadu katoliških narodov. Ampak stvar se mora natančno poznati in pridemo do popolno druge sodbe, kakršno nam vsiljujejo katolikožrci. Kar se zdaj dogaja v Lizboni, ni delo od danes in včeraj, marveč tvori zgolj zaključni člen dolge verige neslavnih vlad. Rodbina Braganza igra že pol tisočletja veliko vlogo v povestnici Portugalske. Prvotno je bila najmočnejša plemiška rodbina, ki je po bogastvu in po sorodstvu tekmovala z burgundsko dinastijo. Od leta 1640 sem je vladala rodbina Braganza na Portugalskem. A v 225 letih je imela rodbina Braganza pač več dobrih vladarjev, a nobenega kralja, ki bi se bil mogel primerjati le z daleka z burgundskimi vladarji. A tudi portugalsko ljudstvo je degenirano. Portugalska zlata doba je bila, ko

so iskali pota po morju v Indijo, kjer so z malimi silami si podvrgli velike države in bili gospodarji indijske trgovine. A Portugalce so vrgli s prestola Angleži in se obenem popolnoma zmešali z vsemi narodi, s katerimi so prišli v stik. O Portugalcih se ne more reči, da pripadajo belemu plemenu, kar prav dobro in instinktivno razločujejo celo zamorci. Poleg plemenske mešanice je pa globoko ponižalo portugalsko kulturo tudi dejstvo, ker so svobodomislci prej kakor kje drugje zmagali na Portugalskem. Predno je prodrlo svobodomiselno brezverstvo v Madridu, Berlinu, Dunaju in v Parizu, so žgali Pombalovci na Portugalskem po gradadah jezuite. Svobodomiselstvo je uničilo Portugalsko na eni, na drugi strani pa angleško gospodoželjstvo.

Svetujemo Vam, ne zanemarjati reumatičnih, protinskih bolečin, bodljajev, trganja v križu, po udih in hrbtnih mišicah. Poizkusna dvanajstletna Fellerjevega fluida z znamko „Elsafluid“ stane samo 5 kron. Učinkujoče sestavne dele korenin rabarbare, ki pospešujejo menjavo snovi, torej izboljšujejo kri, vsebujejo bolečine utešujoče, tek pospešujoče, krč polajšujoče Fellerjeve odvajalne rabarbara-kroglice z znamko „Elsakroglice“. 6 škatlic franko 4 krone. Dobivajo se pri E. V. Fellerju v Stubici, Elzin trg št. 264 (Hrvaško).

Izjava.

Podpisana Pavla Mahora, delavka v ljubljanski predilnici sem svojo sodelovko Marijo Eržišnik žalila na zelo občuten način in ji predbacivala nečastno razmerje, vsled česar je Marija Eržežnik vložila zoper mene kazensko ovadbo.

Vsa ta žaljenja in sumničenja preklicujem kot neresnična in izgovrjena v razburjenosti ter se Mariji Eržišnik zahvaljujem, da mi je žaljenje odpustila.

Ljubljana, dne 12. nov. 1910.

Pavla Mahora.

Svarilo!

Koder se prodajajo ponaredbe, naročite

FLORIAN

naravnost od izdelovalnice pod naslovom:

„FLORIAN“, Ljubljana.

Ljudska kakovost liter K 2.40.
Kabinetna kakovost " " 4.80.

Postavno varovano.

A. ŽIBERT

LJUBLJANA
PREŠERNOVA ULICA

PRIPOROČA SVOJO VELIKO ZALOGO ČEVLJEV DOMAČEGA IZDELKA.

**Veliki nakup zniža ceno
Veliki promet
omogoči veliki nakup**

Vsled tega gledam edino na veliki promet in prodajam blago po najnižjih cenah. Ne visoke cene, ampak velik promet je moj dobiček, ker se blago hitreje proda, stranka je zadovoljna ker sveže blago po ceni kupi. Pri nakupu manufakturnega (gvanfneža) blaga dobi se za moške ali ženske fino ali prosto blagovnilne se poslužiti tvrdke

R. Miklauc

Ljubljana, Stritarjeva (Špitalska) ulica 5, to je glavna trgovina. Podružnice tvrdke so: Pri Skofu, Pogačarjev trg (Sadni trg) v veliki mestni hiši Pri Miklavžu, Medena

ulica

V vseh teh trgovinah se boste prepričali v veliki zalogi blaga vseh vrst v nizkih cenah in prilazni postrežbi

Pazite natančno na imenovane tvrdke!

Na deželo se pošiljajo vzorci pošiljne prosto

Velika zaloga! Nizke cene!

Radi velike zaloge znatno znižane cene!!!

Ugodna prilika za nakup: vezenin, pričetih in izvršenih žen. ročnih del, idrijskih čipk, vstavkov, svile, volne, bombaže i. t. d.

Velika izbira drobnega in modnega blaga: rokavic, nogavic, ovratnikov, kravat i. t. d.

Predtisk in vezenje monogramov ter drugih risb. - Primerna darila za godove in druge prilike -

Priloga se z velespoštovanjem

FR. MERSOL, Ljubljana, Mestni trg 18.

Pozor slov. delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in priporočljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK

(pri češniku)

LJUBLJANA

Lingarjeva ulica - Stritarjeva ulica

v kateri dobite vedno v veliki izbiri naj-novejše blago za ženske in moška oblačila.

Postrežba poštna in zanesljiva.
Cene najnižje.

Gričar & Mejač

:: Ljubljana ::

Prešernova ulica št. 9

priporočata svojo največjo zalogo izgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke

:: novosti ::

v konfekciji za dame

Lekarna „PRI KRONI“ Mr. Ph. BOHINCA

v Ljubljani, na vogalu Bleiweisove in Rimske ceste

priloga sledeča zdravila:

Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 vin., 6 steklenic 1 krono
Kapljice za želodec, izvrstno, krepilno in slast do jedi pospešujoče sredstvo, steklenica 40 vin., 6 steklenic 2 kroni
Kapljice zoper želodčni krč, steklenica 60 vin., 6 steklenic 2 kroni 50 vin.
Kapljice proti zobobolu, steklenica 20 vin.
Mazilo zoper pege, lonček 1 K.
Obliž za kurja očesa, bradavice in trdo kožo, mala skatljica 50 vin., večja 1 K 20 vin.
Odvajalne kroglice, skatljica 80 vin.
Pospalni prašek, proti ognjivanju otrok in proti potenju
nog, skatljica 50 vin., 6 skatljic 2 kroni 50 vin.
Protinski cvet, proti trganju po udih, steklenica 1 krono.
Ribje olje, steklenica 1 krono.
Salicilni kolodij za odstranitev kurjih oces, bradavic in trde kože, steklenica 70 vin.
Tinktura za želodec, odvajalno, krepilno in slast pospešujoče sredstvo, steklenica 30 vin., 6 steklenic 1 krono
Tinktura za lase, steklenica 1 K.
Trpotčev sok, izvrstno pripomoček proti kašlju stekl. 1 K.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 vin., in 4 krono 80 vin.
Železnate kroglice, proti bledici (Bleichsucht) mala skatljica 70 vin., velika 1 krono 60 vin.

Edina in najkrajša črta v Ameriko!

Samo 6 dni!

Samo 6 dni!

HAVRE NEW-YORK

francoska prekmorska družba.

Veljavne vozne liste (Sifkarte) za francosko linjo čez Havre, ter liste za povratek iz Amerike v domovino in brezplačna pojasnila, daje samo

ED. SMARDA

oblastveno potrjena potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska cesta št. 18 v novi hiši »KMETSKA POSOJILNICA« nasproti gostilne pri »FIGOVCU«.

Matej Orehek :: Ljubljana

prodajalna v lastni hiši Kolodvorska ulica 26

Največja izbira raznovrstnega blaga kot: izgotovljenih oblek domačega izdelka, velika izbira klobukov in čepic, vseh velikosti obuvala, perila, ovratnic, kovčkov za izseljence, srebrnih ur in verižic in vseh galanterijskih predmetov priporočam

50% prihranite

stroškov v gospodinjstvu na mleku, sladkorju in kavi; **kri, moč, zdravje** dosežete in ohranite, ako pijete

SLADIN

Kdor se hoče o tem prepričati, dobi vsak knjižico brezplačno

v lekarni **Trnkóczy** zraven rotovža v Ljubljani ali po pošti, vsak, kdor po njo piše.

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Denarni promet v l. 1908 čez 72 milijonov K.

Lastna glavnica kron 420.537.92

Stanje vlog čez 20 milijonov K.

LJUDSKA POSOJILNICA

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Miklošičeva cesta 8, pritličje v lastni hiši nasproti hotela »Union« za franč. cerkvijo

prejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. ure 4¹/₂ 0⁰ brez kaknega odbitka, tako da prejme vložnik zjutraj do 1. ure popoldan ter jih obrestuje po 4¹/₂ 0⁰ od vsakih 100 kron čistih 4.50 na leto.

Hsanične knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po pošti so poštno-hranilnične položnice na razpolaganje.

Dr. Ivan Sušteršič, predsed. Josip Šiška, stolni kanonik, podpred. Odborniki: Anton Belec, posest. podj. in trg. v St. Vidu n. L. Fran Povše, vodja, graščak, drž. in dež. posl. Anton Kobi, posest. in trg. Breg p. B. Karol Kauschegg, veleposest. v Ljubljani. Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani. Ivan Kregar, svetnik trg. in obrt. zbor. in hišni posest. v Ljubljani. Fran Leskovic, hišni posest. in blag. »Ljudske posojil.«, Ivan Poljak ml., tov., Karol Pollak, tov. in posestnik v Ljubljani. Gregor Šibar, župnik na Rudniku.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg št. 19 reg. zadruga z om. por. Kongresni trg št. 19 sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure po 4¹/₂ 0⁰, to je: daje za 200 kron 9 kron 30 vinarjev na leto.

Druge hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo.

Rentni davok plača hranilnica sama. Najsigurnejša prilika za štedenje.

Kanonik A. Kalan l. r., Kanonik A. Sušnik l. r., predsednik. podpredsednik.

Ivan Jax in sin v Ljubljani

Dunajska cesta št. 17

priporočata svojo bogato zalogo ::

voznih koles

Šivalni stroji za rodbino in obrt

